

1927 MATI IN GOSPODINJA Št. 5.

Slovenska ženal

Kadarkoli je šlo za važne in koristne stvari našega naroda, vselej si sodelovala s svojim marljivim in vztrajnim delom. Tudi zdaj gre za najvažnejšo kulturno ustanovo našega naroda: Mohorjevo družbo.

Zadnji dnevi teko za naročitev Mohorjevih knjig za leto 1928. In te zadnje dneve boš, slovenska žena, podvojila in potrojila svojo skrb, da jih naroči vsaka slovenska družina. Kakor vselej, kadar si zastavila svojo skrb, se bo tudi tu pokazal uspeh tvojega dela.

Od tebe je odvisno, da se število Mohorjanov v vaši fari podvoji. S tem se bo izobraževalno delo med našim narodom razvijalo v dosednji smeri. Prava kultura našemu narodu je zasigurana le, ako bo črpal svojo izobrazbo iz čistih, svetih vrelcev katoliškega naziranja, ne pa iz kalnih in umazanih svobodomiselnih.

Slovenska žena, tvoja dolžnost te kliče! Agitaciji za Mohorjevo družbo od hiše do hiše, od družine do družine, od osebe do osebe naj bodo posvečeni ti zadnji dnevi.

Pomen dobrega zgleda za vzgojo.

Prva pridiga, ki molče otrokom govori, je dober zgled v domači hiši.

Prva slika, ki jo otroci vidijo, in si jo prav do podrobnosti in vso ogledajo in prenese črto za črto v svoje življenje, je mati.

Prvo ogledalo, v katerem se otrok dan za dnevom ogleduje, je materin zgled.

Prvi kažipot, jasen in dolčen, ki ga vsak otrok razume, je materino vzorno življenje. Razumljiva je torej zahteva vseh katoliških vzgojiteljev, cerkvenih in svetnih, ki so jo združili v nastopne vrstice: »Kdor hoče vzgojiti božje otroke iz človeških otrok, bodi najprej sam to in tak, v kar in kakršne hoče vzgojiti otroke. Modrost in ljubezen in moč, ki nič drugega ne izraža kakor zopet modrost in ljubezen: to so tri poteze božje podobe, ki se morajo odražati v vzgojiteljevi osebnosti, da jih prenese tudi na otroke.«

Največji vzgojitelj vseh časov, Kristus, nebeški mladino ljub, je učil najprej 30 let s svojim zgledom, potem šele 3 leta s svojim naukom. Preden je začel kreposti učiti, jih je v svojem življenju vadil in vršil, da je mogel po neje reči: »Zgled sem vam dal, da kakor jaz, tudi vi storite.«

O slabih vzgojiteljih velja pač tudi Kristusov: »Gorje...!« V stari knjigi psalmov stoji zapisano: »Prav s svojim lastnim življenjem rišeta mati in oče v otrokovo dušo najlepšo sliko bogopodobnosti, ali pa sliko satanovo.«

Svete matere — sveti otroci! Sv. Bernard je imel pobožno in sveto mater Aleto. Veliki cerkveni učenik, papež Gregor je imel bogoljubno mater Silvo. Sveta brata Bazilij in Gregor Nacianski sta ob materini smrti hvalila Boga, rekoč: »Zahvaljen Bog,

da si nama dal svetnico za mater!« Mati sv. Anastazija je že v njegovi zgodnji mladosti Bogu obljubila: »Iz mojega otroka hočem vzgojiti svetnika. In sv. Bruno in njegova mati sv. Matilda in sv. Gertruda in njena mati sv. Elizabeta in sv. Avguštin in sv. Monika in sv. Brigita in sv. Katarina: vse imena, ki dokazujejo zgornjo trditev.

Pa tudi novejših dokazov imamo. Nemški pisatelj Brunner piše nekje: »Da nisem vrgel vere od sebe in sem se je v odločilnih trenutkih zvesto oklepal, se imam seveda Bogu zahvaliti. Toda poštenje in pobožnost mojih staršev mi je bila vse življenje pridiga, ki je nisem mogel preslišati.« In veliki ameriški državnik, Randolph piše: »Bogotajec bi bil postal, če bi me nekaj ne bilo zadrževalo: spomin na moja otroška leta, ko je mati dejala moje male ročice v svoje in sva skupaj pokleknila in skupaj molila: »Oče naš, kateri si v nebesih!«

Imamo pa tudi domačih zgledov dovolj, ki si jih pa ogledamo prihodnjič.

Kitajski krojač.

Časopisi so prinesli to-le drobno novice: Angleški častnik je moral dobiti novo obleko. Nobenega vojaškega krojača ni bilo, kakor samo neki kitajski mojster. Častnik je obleko pri njem naročil in mu je za mero poslal staro uniformo, ki je imela na hrbtu vstavljeno zaplato. Kitajski mojster je takoj izdelal novo uniformo; držal se je pa popolnoma poslanega vzorca, celo zaplato na hrbtu je vstavil. — Tako časopisi. Nam pa ni treba daleč hoditi, da vidimo tak neroden izdelek. Vsakdanje življenje doma in zunaj doma nam nudi dovolj primerov. — Največ delamo po starih vzorcih: eden ga ima od svojega mojstra ali učitelja, ta zopet od svojega itd. Vsak pa dela kar naprej po svojem receptu. Taki ljudje so hlapci svoje lastne nerodnosti. Nesramni goljufi jim pri odprtih očeh jemljejo denar iz žepa. Koliko slišimo zadnje čase zopet o cigankah-vedeževkah, katerim nasede toliko ljudi! In zakonatega mazaštva pri boleznih ljudi in živine tudi v sedanjih, tako prosvitljenih časih, ni konca. In odkod to? Ker vsi gledajo le na zunanji učinek, a vse premalo na vzrok. Takega kitajskega krojača imamo na cesti, v hiši, v tovarni. Imamo ga pri naših kmečkih gospodarjih, ki puste, da gnojnica teče v cestni jarek, mesto da bi jo speljali na njivo ali travnik. Imamo ga v naših hišah in domovih, kjer se branijo vsake moderne naprave in se gospodinje branijo štedilnika, vodovoda, elektrike, ker hočejo delati tako, kakor je delala mati, stara mati od pamtiveka sem. Imamo ga v naših občinah, ki imajo gozdove za gnil kapital in jih neusmiljeno izsekavajo, da dobe v nekaterih letih gole skale, zasute reke in potoke, opustošene pašnike, travnike in polja, a seveda tudi prazne blagajne in potrebo in bedo.

Imamo kitajskega krojača v vseh ročidelstvih, kjer delajo po starih navadah,

a ne po skušnjah, ki jih prinese življenje; imamo ga tudi v naših učilnicah, kjer je še vedno teorija več kot praksa.

Tega se mi ni treba učiti, saj nikoli ne bom rabila.

Krivično se nam zdi, če se moramo več učiti, kakor mislimo, da bomo v svojem poklicu rabile. Celotni starši prihajajo z očitkom, češ, čemu naj se moj otrok to uči, ko pa ne bo nikoli rabil.

Pomislimo pa to-le: Kaj, če bi gospodar usejal samo toliko zrn repinega semena, kolikor misli repe rabiti? Gotovo bo te repe premalo, ker vsako seme ne skali. Tako je tudi z učenjem: ne ostane vse v glavi, kar smo se kdaj učile. Zato se je pa treba čim več učiti, ker ne vemo, koliko naučenega se bo zgubilo. Ne vemo pa tudi gotovo, kaj bomo v prihodnosti vse rabile. Nikoli še nismo slišale koga tožiti, da se je preveč naučil, pogosto pa, da premalo. — Učiti se moramo vse življenje.

Vrt.

Zasipanje gorke grede. Ko je jama skopana in vse potrebno pripravljeno, začnemo z zasipanjem. Zasipanje ali vlaganje se dela na tale način: Na dno jame denemo nekoliko listja, žaganja, šote ali kaj podobnega. Gnoj mora biti svež, naravnost iz hleva, torej tak, ki še ni ležal na kupu, da bi se bil vnel. Najboljši gnoj za gorko gredo je konjski, ker najdalje obdrži gorkoto. Poraben je pa tudi ovčji, goveji ali mešani gnoj. Gnoj raztrosi enakomerno in rahlo po gnojaku. Prvo plast natrosi do roba oboda. Potem dobro pretlači s tem, da prehediš vso jamo 12 do 15krat. Posebno dobro moraš pritisniti gnoj ob robu oboda.

Ko je pretlačeno, raztrosi zopet gnojna plast za plastjo enakomerno. Vsako plast dobro pretlači in trdno poteptaj. Nalagaj in teptaj toliko časa, da bo poteptan gnoj stal 50 do 60 cm visoko ali do blizu vrha oboda. Zdaj še zapaži gnojakov obod od zunaj z gnojem. Nato pokrij gnojak z okni, odejo in z deskami. V 2 do 3 dneh bo gnojak segret, ker se bo gnoj sparil. Parenje traja kakih osem dni. Med parenjem okna večkrat na dan privzdigni, da odidejo iz gnojaka mokrota in ostri plini.

Deveti ali deseti dan odkrij gnojak popolnoma. Sparjeni gnoj pokrij 30 cm na debelo s pripravljeno presejano prstjo. Če se je gnoj preveč usedel, naloži po vrhu še eno plast in potem natrosi zemlje. Ko je gnojak napolnjen, ga zopet pokrij, da se tudi prst dobro segreje.

V treh dneh je prst dovolj segreta in lahko začneš že sejati. Seme sej v gnojaku redko, ker pregoste sadike so prenežne in slabotne. Da boš laže sejala, pomešaj seme z drobnim peskom. Čež seme prosene debelosti natrosi, da ga pokriješ, prečinjene prsti, ali pa seme podskrliji z železnimi grabljami. Drobnejšega semena pa ni treba

pokrivati. Zadostuje, da ga potlačiš z deščico.

Vsako vrsto semena nasej na svoje mesto in zaznamuj s treščico, na katero zapiše ime rastline. Po setvi pokrij gnojak z okni, odejo in deskami. Drugi dan treba gnojak zopet prezračiti. V ta namen odkrij deske, slamnico pa pusti. Potem privzdigni okna in jih nasloni na nazobljene klinke. Dokler rastline ne ozelene, zadostuje 1 do 2 uri zračenja.

Ko so rastline vskalile, naj bo gnojak cel dan malo odprt. Slamnico, odejo snemi šele takrat, ko so se rastline že navadile zraka in svetlobe. Večje ko postajajo rastline, širje odpiraj gnojak. Zadnjih 10 do 14 dni pred presajevanjem sadik imej gnojak podnevu popolnoma odprt, da se sadike navadijo hladnejšega zraka in da presajene na prosto ne poginejo vsled neznosti. Tudi ponoči jih zadnjih 14 dni pokrivaj le z okni. Marljivega, skrbnega zračenja nikoli ne zadostuje. Ako primanjkuje sadikam zraka, pešajo, če jim pa primanjkuje svetlobe, obledijo in usahnejo.

Zalivanje v gnojaku je posebne važnosti. Voda mora biti prestana in pregreta na soncu. Zamakaj zjutraj in zvečer. Čez dan ni priporočljivo, ker sonce ogreva gnojak in bi takratno zalivanje škodovalo sadikam.

Gnojaki pa niso le za to, da se vzgajajo sadike, v gnojkih se goje tudi vsakovrstne rane zelenjadi. V ta namen je treba večjih gnojakov. V te gnojake se presajajo: solata, kolerabe, rano zelje in ohrovt, kumare itd. Presaja se tako kot na vrtno gredo. Streže se presajenim rastlinam kakor vsajenim, seveda s tem razločkom, da se pusti presajenim rastlinam več zraka in svetlobe kakor posajenim.

Ko je gnojak izpraznjen, seješ v njem drugič in tudi tretjič. Pred setvijo se prst prerahlja, prenoviti je pa ni treba. Pozimi ti služi gnojak za spravlanje endivje, pese, korenja, peteršilja, pa tudi za rastline-matice, od katerih hočeš dobiti semena.

Kuhinja.

Slanik v solati. Slanika olup, prereži po dolgem, odstrani glavo in srednjo ribjo koščico ter ga položi vsej za dve uri v vodo. Potem ga razreži na štiri dele, položi kosce na krožnik, potresi jih z drobno zrezano čebulo ter oblij z oljem in kisom. Na mizo ga postavi s kuhanimi krompirjevimi kosci.

Slanik s krompirjem. Namaži kozo s surovim maslom in obloži dno s kuhanim, na rezance zrezanim krompirjem, na tega 1—2 v trdo kuhani in na listke zrezani jajci in nekaj na drobno zrezanega očiščenega slanika. Zmešaj 4—6 žlic kisle smetane z 1—2 rumenjaka in vlij par žlic tega mešanja na krompir, nato daj zopet krompir, jajca, slanika, potem ponovno oblij itd. Ko si vse porabila, polij še z nekaj žlicami smetane, potresi z drobtinami in speci. Pečeno postavi kot samostojno jed na mizo ali pa s kislim zemljem.

Ocvrt slanik. Slanika olup, prereži po dolgem čez polovico, odstrani glavo in srednjo ribjo kost ter ga položi vsaj za eno uro v mleko in ga potem operi v vodi, obriši v moči, v raztepenem jajcu in drobtinah pavaljaj in v vroči masti po obeh straneh rumeno ocvri.

Slanikova jajčna jed. Zmešaj v lončku dve jajci, jima prideni polovico očiščenega, namočenega in drobno zrezanega slanika, žličico moke, drobno zrezanega zelenega peteršilja in eno žlico drobtin. V kozl pa razgrej žlico masti in stresi vanjo zmešana jajca, postavi v pečico za 10 do 15 minut, da se nekoliko zarumeni. Pečeno zreži in postavi s salato ali kisljo repo na mizo.

Polenovka na pripristo način. Nalij v lonec primerno množino vode, prideni korenino peteršilja, korenja, košček čebule, malo celega popra in lovorjev list. V to vodo deni kuhat namočeno polenovko, osoli jo in kuhaj 7 minut. Nato jo odstavi in pusti v kropu pokrito toliko časa, da jo rabiš. Takrat jo odcedi in odstrani koscem kosti in kožo. V kozi razgrej za 1 kg polenovke 8 dolg olja in 3 dkg masti ali masla. Ko se olje in maščoba razgreje, pridaj par strokov drobno zrezanega česna, ravno tako tudi čebule in zelenega peteršilja. Ko se čebula zarumeni, prideni eno pest krušnih drobtin in ko se prav malo zarumeni, še polenovko. Narahlo jo prepolji in pokrij za 1 do 2 minuti, nakar jo postavi s kislim zemljem na mizo.

Nadevana jajca. Skuhaj v trdo 3 jajca; kuhana v mrzli vodi olup in jih prereži čez polovico, izdolbi rumenjake, katere položi v skledo ter jim prideni za oreh surovega masla, ščepec popra, nekaj zrn soli, nekoliko drobno zrezanega zelenega peteršilja, žlico parmezanskega sira in žlico sladke smetane ali mleka (če hočeš prideni še pol žličice gorčice), vse dobro zmešaj in nadevaj s tem mešanjem jajčne skledice (beljake). Položi eno zraven druge v skledo in na vrh vsakega nadevanega jajca deni prav tanko odrezko surovega masla, potresi jajca še s krušnimi drobtinami in postavi v pečico, da se nekoliko zarumene. Ta jajca postaviš lahko z zabeljeno karfižolo na mizo. M. R.

Zdravje.

Jezik nam dela težave.

Majhen je in skrit, pa je vendar zrcalo našega zdravja, soudeležen je vsake bolezni, vsakega razburjenja. V glavi ali v jetrah, v želodcu ali v črevih, kjerkoli bi že bila bolezen, jezik jo občuti in jo razodeva. Po različnosti bolezni je prevlečen z razno nečedno prevlakom, pravijo, da je »kosmat«. Jeterna bolezen zapopa jezik z grenko prevlakom zoprnega duha, kislata prevlaka prihaja iz vrenja v želodcu; če se gnoji v plučih ali v nosu, ima bela prevlaka duha po gnoju, pri dolgotrajnem zaprtju diši raz jezika kakor po blatu — tako tudi če stanuje kdo v prostoru blizu jam in nečednih stranišč. Jezik človeka, ki se je napil zvečer, je zjutraj tak, da težko čaka, da si izplakne s čim usta. Kolikokrat se sliši, da zahteva ta in oni: »dajte mi kaj, da spravim ta okus iz ust«, pa ga ne spravi, dokler si ne ostrže prevlake z jezika, ki se pa nabira čez noč zopet, in ki se odpravi samo, če se odpravi bolezen, katero naznanja prevlaka in njen duh.

Prejšnje čase niso zdravniki tako natančno pregledali bolnika kakor sedaj, pogledali so jezik in sklepali po njegovem stanju. Znana je smečnica o železniškem zdravniku, ki je ukazal čuvajem ob železni-

ci, da pomole jezik, kadar se bo peljal mimo. Pa tudi kak star očanec, kaka modra ženska — sta ti povedala, kake vrste mrzlico imaš, če so ti pogledali jezik in vsaka mati je sodila po barvi otrokovega jezika, da se ga napadle gliste ali da ga bo lomilo. Zdatj se ne gleda več toliko na jezik in vendar je ostal on tisti tolmač boleznij in nereda v telesu, kakor je bil poprej. Jezik zdravega človeka je čiste rožnato-mesene barve. Živo rdeč ali modričast jezik je ravno tako znak neroda kakor belo prevlečen. Pri hudih boleznih kakor pri kozah, kugi, legarju, postaja jezik celo črnkast. Jezik pa ne naznanja boleznij samo s svojo barvo ampak tudi s svojo prožnostjo. V živčnih razdraženjih postaja jezik težak, neroden. Nekateri tožijo, da jih peče jezik, drugi da jim je otekel.

Na vsak način naj si poišče vsak, kadar ga svari jezik na ta ali oni način, zdravniške pomoči, dokler je še čas. In opusti naj vse, kar škoduje zdravju. Zaletanje jezika naznanja večinoma nevarnost v možganih. Tu se je treba ogniti vsakemu razburjenju, opustiti vsako močno pijačo in težko delo in zakajene prostore, piti vodo, umivati se s kisom in ravnati se po zdravniških navodilih. Marsikoga ne bi zadela še tako hitro kap, ko bi si bil pomagal, kadar ga je opozoril jezik.

Da ostane jezik zdrav, je treba, da skrbiš za njegovo snago. Zdatj se sliši dostikrat, da je kdo umrl, ker si je zastrupil rano na jeziku ali da je dobil raka na jeziku. Ravno ker je v prevlaki na jeziku, v tem, kar se nabere okoli zob in v grlu, toliko zametkov boleznij, ravno zato se zastrupijo te rane. Čediti in umivati je treba že zdrav jezik, še bolj pa, če je kaka rana na njem, ki se naredi zelo rada pri padcu, ko pride jezik med zobe ali od škrbinstih zob. Ranjeni jezik izmij takoj z arniko ali sicer s pristnim žganjem, dokler ne prideš do zdravnika. Pri ranjenem jeziku se varuj kajenja. (Poznan tri slučaje, ko se je zastrupila taka rana s tobakom.) Škrbe pri zobu je treba opiliti oziroma škrbine izpuliti. Večkratno namakanje jezika z arniko pospeši ozdravljenje.

(Konec prihodajšč.)

Dober odgovor.

V vlaklu Maribor—Ljubljana je sedel gospod z »Domovino« v rokci nasproti starejši gospodični in ji jo je na vse pretege hvalil. Gospodična se mu je pomilovalno nasmehnila in rekla, da ima o »Domovini« ravno nasprotno mnenje kakor on. Gospod se seveda ni dal oplašiti in, videč, da ji ne pride blizu, kajti tudi ona mu ni ostala ničesar dolžna, reče zasmehljivo: »Saj vendar ni mogoče verjeti, da je Bog, saj ga ni nihče videl. Jaz verujem le to, kar vidim.« Gospodična mu hitro odgovori: »Oprostite, da dvomim tudi jaz o vaši pameti, ki je tudi še nisem videla.«

Vedno najnovejše

volneno blago za ženske obleke in bluze
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10

Ključ v nebesa.

Stara knjiga pripoveduje o bratu-lajiku iz družbe Jezusove, Janez de Soto, na prvi pogled morebiti smešno, a za nas zelo poučno zgodbico. Ta krepostni redovni brat je bil vse svoje življenje samostanski krojač. Ko je bil na smrtni postelji, se je še lepo pripravil z molitvijo in s prejemom sv. zakramentov za zadnjo pot — v večnost. Okoli njega je bila zbrana vsa samostanska družina. S tihim glasom je bolnik, ki je bil že prav blizu smrti, prosil, naj mu ne odrečejo zadnje želje. Radi so mu to obljubili. S tresočo se roko je pokazal na šivalno mizo ob oknu, pri kateri je vse svoje življenje vestno vršil svojo dolžnost in prosil: »Dajte mi mojo šivanko! Čudeč se mu jo je prinesel eden od sobratov. Ko jo je bolnik držal v roki, jo je visoko dvignil in rekel: »To je moj ključ v nebesa!« Po teh besedah ni več spregovoril in kmalu umrl.

Ali razumemo lepi nauk tega kratkega stavka?

Otrok usmiljenja božjega.

Preden je Bog ustvaril človeka, je poklical na posvetovanje vse svoje angele.

»Nikar ga ne ustvari,« je govoril angel pravice. »Nepošten bo proti svojim bratom, trd in krut proti slabjšim.«

»Nikar ga ne ustvari,« je svetoval angel miru. »Zemlja bo gnojil s človeško krvjo in prvorojeni iz njegovega rodu bo umoril svojega brata.«

»Tvoje svetišče bo onečašchal z lažjo,« je govoril angel resnice, »četudi mu vtisneš pečet svoje večne zvestobe v obraz.«

Še so govorili božji svetovalci, ko je prišlo usmiljenje, najmlajši in najljubši božji otrok, pred njegov prestol in proseče objelo njegova kolena. »Ustvari človeka, Oče, po svoji podobi, kot ljubljena tvoje dobrote! Kadar ga bodo vsi tvoji služabniki zapustili, ga bom jaz iskal, mu pomagal in celo njegove napake obrnil v dobro. Njegovo srce hočem navdati s sočutjem in usmiljenjem do siromakov. Če se bo stran obračal od miru in resnice, če ne bo spoštoval pravice in poštenja, ga bom iz njegovih zmot dvignil in ga z ljubeznijo skušal spreobrniti.«

Novim naročnicam „Vigredi“

sporočamo, da smo dali ponatisniti 1. t. j. januarско številko »Vigredi« in jo vse brez izjeme še dobe. Zaradi lepih povesti »Je pa davi slan'ca pala« in »Iz življenja v življenje« ter drugega pristno deklisknega čtiva, vabimo vsa ona dekleta, ki še niso naročnice, da se čimprej naroče. Vse drugače je namreč, ako bereš iz izposojene »Vigredi«, ali pa, če je tvoja last. Večkrat se namreč lahko povrneš nazaj k povesti, ali kakih pesmi, ali k »Večernim razgovorom«, ali k dekliskemu kotičku »Od srca do srca«, če imaš lasten časopis, dočim moraš izposojenega kmalu vrniti in ga ne moreš čitati, kadar bi rada. Posebno tretja

številka, posvečena materi, ki izide te dni, bo taka, da si je bo vsaka zaželela za svojo last.

Pripomnimo, da ostane tudi za zakasnele naročnice, ki dobe že vnovič natisnjeno, ista naročnina, namreč 25 Din. Naroča se po dopisnici pri upravi »Vigredi«, Ljubljana, Ljudski dom. Tam se naroča tudi vzorčna priloga, ki bo baš prihodnja posebno lepa. Pridno naročajte oboje!

Iz teme v luč.

Vsi v hiši so že vedeli, kako strašna usoda čaka uboga Elo. Le bolnica sama je brez vsakršne slutnje pričakovala zdravlja.

Kako na bi ji tudi kdo povedal, nekaj tako strašnega!

Zavratna škratinka ni zahtevala od Ele Obodnikove njenega mladega življenja — pač pa krono vseh božjih darov, ki človeku življenje šele odpre in mu da res življenjsko vrednost: luč njenih mladih oči je ugasnila!

Ela, ki je tako zelo ljubila vse lepo, vse svetlo, vse blesteče, sijajno, pisano, ki je bila sama kakor solnčni žarek, naj preživi vse življenje v temni, mrtvi noči? Izgnana z lepega božjega sveta, naj v trajni temi tipajoč išče izhoda iz temne ječe? In ga nikola ne bo našla!

»Ne sme še izvedeti svoje žalostne usode,« je rekel stari, dobri zdravnik teti Dori Dornikovi. »Bila bi to smrt zanjo! Mala Gabrijela je tako nežna — prav kakor njena umrla mati.«

Stria in uničena je sedela teta Dora ob postelji. Njen zlati otrok — edini njene umrle sestre, ki mu z vsem srcem nadođeča mater — slep, slep!

Sele danes je to doumela. Ela je s slabotnim glasom prosila: »Ljubi gospod doktor, zakaj pa moram biti vedno v temi? Saj mi je že bolje in svetloba mi ne bo škodovala! Prosim, lepo prosim, naj teta odgrne zastore in odpre okna! Oh kako želim luči in solnce... Seveda solnce danes gotovo ne bom videla. Najbrž je oblačen in meglen novemberski dan, ker drugače bi vendar pogledal kak žarek solnce — skozi zastore v sobo...«

Strah je spreletel Doro. Roke je stisnila v bolesti. »Ela, oktobra je šel Pojutrišnjem so Vsi sveti in zunaj...« Hotela je reči: »... je krasen jesenski dan, poln solnce in luči.« Kajti bil je res eden najlepših jesenskih dni. A dr. Žlebnik je hitro posegel vmes: »Da, Ela, saj ste res menda čas prespala in zato ne veste več, kako in kaj! A, potrpite še malo! Oči morate še varovati, so še preslabe!«

Tudi njegov glas je zvenel negotovo. Ko je odhajal, je mignil teti Dori, naj ga spremlja. — Komaj so jo nosile noge. Zunaj se je naslonila na zid, črno se ji je naredilo pred očmi in komaj se je ujela za zid, da ni padla. Zdravnik ji je potipal žilo; tedaj se je vzravala: »Le pustite, gospod doktor! Zame ne gre. — Oh, moj Bog, ali je res to, kar sem doslej le slutila?«

Zdravnik je gledal mimo nje. »Gospodična Dora, bodite močna in trdna — zaradi ubogega otroka! Nobene pomoči ni. Bog je njej in Vam poslal to preizkušnjo.«

»Torej je moja uboga Ela res...«
»Slepa, da — žal, da je res,« je pritrdil zdravnik.

Brez moči se je zgrudila Dora na bližnji stol. Neznani glas se ji je izločil iz prsi. Roke je pritiskala na oči. Kakor iz daljave je slišala zdravnikove besede. Kar je še dalje govoril o njeno tolažbo, ji je bilo pač vseeno. Iz vsega je razumela toliko, da je bolnici treba žalostno resnico kar se da dolgo prikriti, zamolčati; preslaba je še in lahko bi ji škodovalo.

Zdravnikov voz je odrdral izpred hiše.

Cudovito svetlo je sijalo oktobersko solnce v sobo. Bele krizanteme so cvetele na oknih in solnčna svetloba je božala snežnobele cvetove.

V občutju grozovite boleti je Dora zaprla oči. Ni hotela več gledati lepote, ki jih njena ljubljena Ela, ne bo več videla...

Da, ljubljena njenega srca, njene duše, to je bila Ela! Ko je Bog osamek ženi, gospodični Dori Dornikovi, poslal v hišo osirotelo Elo Obodnikovo, tedaj si je teta Dora postavila za življenjsko nalogo, da vzgoji plemenito in celo ženo. Od tete Dore se je Ela učila, kako je treba resno vzeti življenje in njegove dolžnosti; učila se je lepe umetnosti, razumeti lepo božjo naravo, občudovati njeno krasoto in jo uživati.

In učila se je še več: gledati socialno bedo današnjih dni, z ljubečimi rokami prijeti roke bednih, ki jih, pomoči proseči, dvigajo k nam.

Teta in nečakinja sta v lepem domu malega mesta živeli srečno in bogato življenje. Vsi prostori v hiši so bili polni Elinega zvonkega smeha; veselje je zaplalo v hiši, kadar je sedla h klavirju in pela lepe domače pesmi. Solnce je izžarevalo...

In zdaj je vse končano, vse uničeno, zdrobljeno! Bodočnost zagrnjena v brezupno temo! — — —

Ječe je sklonila stara gospodična glavo, bridko zajokala, potem pa molila dolgo, dolgo.

Na Vseh svetnikov popoldne je šla običajna procesija iz cerkve na pokopališče mimo Dorinega in Elinega doma.

»In večna luč naj jim sveti, naj v miru počivajol! Neštetokrat se je ponavljala ta prošnja med obrednimi molitvami, ki jih je duhovščina pela.

»Večna luč,« je šepetala Ela... Tiho, s sklenjenimi rokami je ležala in prisluškovala v dalji se izgublajočemu petju. Izsušeno, z zlatimi kodri obdano lice, je bilo belo, kakor blazine, na katerih je bolnica ležala. Vsa svetloba solnčnega jesenskega popoldneva je polnila hišo — že dolgo ni teta Dora več zagrinjala oken, saj ni imelo pomena, — za Elo je bila itak noč, vedno noč... »In večna luč« se je vnovič zaslislalo iz daljave.

Večna luč!

V tišini svoje bolniške sobe je deklica razmišljala o teh besedah. Čudno, kolikokrat se ta beseda ponavlja v cerkvenih molitvah! Odrešenje, izveličanje, nebeško krasoto: vse to združuje Cerkev o besedi »luč«.

Da, luč — to je lepota, svetloba, veselje, sreča!

(Dalje prihodnjik.)

Za naše male.

Stara mati pripoveduje o kralju Matjažu.

Uboga ženin in nevesta.

Tam na koncu Bohinjske doline je živel ubog, a pobožen bajtar. Njegova hči je bila nevesta prav tako revnega, a poštenege rokodelca in dan poroke se je bližal. Že so bili povabljeni svetje, a nihče ni mislil na to, da je samo en lonec, samo ena skleda in samo en krožnik pri hiši. »Kaj pa zdaj?« so izpraševali drug drugega, a nihče ni vedel za dober svet. Tedaj je izpregovoril pol v šali, pol vresnici oče: »Pa pojdite do hriba; morebiti vam dobra kraljičina posodi vse potrebno!«

Nihče se ni spomnil na kralja Matjaža, ki spi pod Triglavom; zato so tudi zdaj za kraljičino vsi prav začudeno gledali. »O, kraljičina je dobra,« se oglasi stara mamica tam na zapečku, kakor da je že sama poskusila njeno dobroto.

In res: ženin in nevesta se odpravita na pot. Po strmih pečinah in skalah se morata spenjati; nič se ne ozirata ne na desno, ne na levo. Vsak, napol v upu, napol v dvomu, razmišlja, kaj poreče kraljičini. S težavo sta se prikopala na malo planjavo vrh pečin — in pred njima na skali sedi kraljičina. Nikoli je še nista videla, a sta takoj vedela, da mora biti to dobra kraljičina iz Matjaževega kraljestva.

Boječje se ji približata in še bolj plašno ji povesta svojo prošnjo. Kraljičina jima da znamenje, naj ji sledita. Vesela se odzoveta njenemu vabilu. Najprej sta dobila jesti in piti najboljših stvari. Potem jima je kraljičina naložila veliko košaro loncev, skled in krožnikov, žlic, vilic in nožev, da sta komaj nesla. Prav lepo sta se zahvalila dobri kraljičini in sta ji obljubila, da ji prineseta poskusit najboljših jedi z »ofceti«.

Ženin in nevesta hitita proti domu, da čim preje prideta k poroki in postrežeta svatom. Toda kako se začudita, ko vidita domačo vas vso izpremenjeno. Na mestu, kjer je stala očetova bajta, stoji lepa enonadstropna, zidana hiša. Nobene sosednjih hiš nista več poznala, vsak vrt in vsa okolica, vse tuje. In ljudje, vsi tuji in neznaní so prihajali iz hiš in se čudili neznanima so tujcema, ki sta z veliko košaro hitela proti veliki hiši tam sredi vasi. Pred hišo sta postavila košaro na tla in se obupno ozirala po tujih ljudeh, ki so ju obstopili in kar obsuli z vprašanji. K sreči je prišel od cerkve sem g. župnik. Nevesta je stopila k njemu in mu vsa v solzah pripovedovala, da se ji zdi vse kakor začarano. Včeraj da sta šla z ženinom na Triglavsko pogorje k do-

brí kraljičini po vse potrebno za svatovščino, danes pa je v vasi vse izpremenjeno in nihče ju ne pozna in onadva ne poznata nikočar. Gospod župnik ju je pozval v župnišče in je pregledal vse stare krstne in poročne knjige ter spoznal, da sta bila ženin in nevesta prav pred 100 leti sklicana. Zraven je pa stala pripomba: Pred poroko zginila iz vasi in se nista več vrnila. — Seveda je bila zdaj takoj poroka in cela vas je praznovala ta izredni praznik in vsi, prav vsi so bili povabljeni na svatovščino. Tam so rabili posodo in pribor, ki ga je kraljičina posodila in so videli, da je — iz čistega zlata.

Drugi dan sta nesla ženin in nevesta izposojene stvari kraljičini nazaj in sta pri-

dejala najlepše in najboljše kose zanjo za pokušnjo. Toda kraljičine ni bilo nikjer. Iz gore pa sta zaslišala glas: »Obdržita si to kot poročni dar; kajti namenjen je bil zvestobi, ki je tudi v starosti še vedno mlada!« In vrnila sta se in srečno živela do smrti. Njih otroci in otrok otroci pa še danes žive srečno v tej vasi.

Kaj naj se igramo?

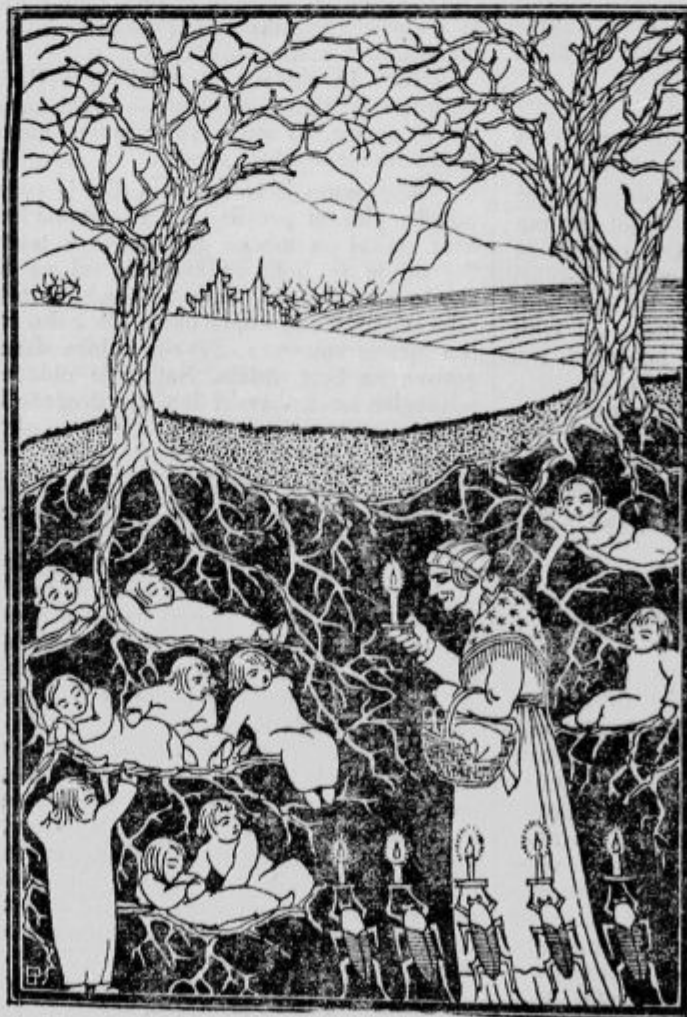
Otroci stoje v krogu in se drže za roke. Eden stoji v sredi. Ta se nepričakovano dotakne rok dveh otrok v krogu in zakliče: »Tu kuham.« Nato gre k dvema drugima in stori isto z besedami: »Tu pečem.« Pri naslednjih dveh zakliče: »In tu uidem,« ter skuša ločiti trdo sklenjeni krog, da zares uide. Če se mu res posreči, mora tisti otrok, katerega desna roka je popustila, v sredino kroga in igra se vnovič prične. Če se mu pa ni posrečilo, mora sam še enkrat nazaj v sredo in poskusi drugič svojo srečo, dokler se mu ne posreči pretrgati obroč.

Koreninice v zemlji.

Lansko leto v jeseni so trudne legle koreninice spat v naročje matere zemlje. Poglejmo jih, kako leže v dolgih srajčkih notri v zemlji! Mir in tihota je bila v zemlji, saj je tudi mati zemlja zagrnila okna tja v

svet in zadremala in zaspala. Pa je prišel 14. februarja »sv. Valentin in je prinesel ključce od korenin« ter jih je vrgel materi zemlji v naročje. »No, kaj pa to?« je pogledala in si pomela oči. »Otročički moji, vstati bo treba,« je hitro pristavila. — Vse tiho. Glasno smrčanje je že davno ponehalo. Tam v kotu se je nekdo preobrnil z ene strani na drugo. »Že vidim, z otroki ni nič,« je zagodrnjala in utrnila luč. »Klicati bo treba male zaspance!« In zarožljala je s ključci in jih zataknila za pas. Šla je posvetit tja v kot, kjer leži kup malih zaspančkov in jim je posvetila vprav pod nos: »Otroci, pokonci, čas je že! Zunaj na svetu se sneg že poslavljaja; zjasnilo se je in solnček že sije in svet že kar čaka na vas! Le hitro!« Le pogledajte jih zaspance, kako se pretegujejo, si manejo oči in nekateri se kar ne morejo odtrgati od posteljine! — Za materjo zemljo pa so prihiteli keberčki z lučkami — poletne kresnice in so svetili koreninam, ko so vstajale.

Prihodnjič bomo pa pogledali, kaj se je v zemlji med koreninami potem zgodilo. (Nadaljevanje.)

Samo

pri Osrednji šipkarški zadrugi, Ljubljana, Kongresni trg 2, dobite najcenejše klektane šipke.